ספרא — פרק ה

[א] "ואם עד אלה" – ר' אליעזר אומר אין המקום מביא פורעניות בישראל עד שהוא מעיד בהם תחלה שנאמר "ואם עד אלה". ר' יהושע אומר, שלא יהיו ישראל אומרים "כָּלו המכות ואין לו אחרת להביא עלינו"; תלמוד לומר "ואם עד אלה" – עוד יש לי אחרים מאלה וכאלה להביא. "ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתכם" – אתם עברתם לפָנַי שבע עבירות, בואו וקבלו שבע מיני פורעניות.

[ב] "ושברתי את גאון עוזכם" – זה בית המקדש; וכן הוא אומר (יחזקאל כד, כא) "הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם". ר' עקיבא אומר "ושברתי את גאון עוזכם" – אלו הגבורים שבישראל כגון יואב בן צרויה וחבריו. אחרים אומרים "ושברתי את גאון עוזכם" – אלו הגאים שהם גאונם של ישראל כגון פפוס בן יהודה ולולייניס אלכסנדרי וחבריו.

[ג] "ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחושה" – זו קשה לכם יותר מן האחרונה; שבאחרונה מהו אומר: "והיו שמיך אשר על ראשך נחשת" (דברים כח, כג) – שיהיה השמים מזיעים כדרך שהנחושת מזיע, והארץ לא תהיה מזיע כדרך שאין הברזל מזיע [והיא משמרת פירותיה]. אבל כאן מהו אומר: "ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחושה" – שלא יהיו השמים מזיעים כדרך שאין הברזל מזיע, והארץ תהיה מזיע כדרך שהנחושת מזיע והיא מאבדת פירותיה. "ותם לריק כחכם" – רבי אומר זה הכרם. ויש אומרים זה הפשתן. ויש אומרים זה הכח. דבר אחר: זה שהוא משיא את בתו ונותן לה ממון הרבה ולא הספיקו שבעת ימי המשתה לצאת עד שמתה בתו – נמצא קובר את בתו ומאבד את ממונו.

[ד] "ותם לריק כחכם" – הרי אדם שלא עמל ולא חרש ולא נכש ולא כסח ולא עדר ובשעת הקציר בא שדפון וירקון והלקה – ואין בכך כלום; אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש ועדר וכסח ובשעת הקציר בא שדפון והלקה – הרי שיניו קהות. "ולא תתן ארצכם את יבולה" – מה שאתה מוביל לה. "ועץ הארץ לא יתן פריו" – שלא יהיה העץ חונט את פירותיו, ובשעה שהיא מפריח יהיה מקליח את פירותיו.

[ה] "ואם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמוע לי" – אתם עשיתם את דיניי עראי בעולם, אף אני אעשה אתכם עראי בעולם. "ויספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם" – אתם עברתם לפָנַי שבע עבירות, בואו וקבלו שבע פורעניות.

[ו] "והשלחתי בכם את חית השדה" – אין לי אלא חיה משכלת. חיה שאינה משכלת מנין? תלמוד לומר (דברים לב, כד) "ושן בהמות אשלח בם". יכול יהיו נושכים ולא ממיתין? תלמוד לומר "עם

חמת זוחלי עפר" – מה אלו נושכים וממיתים, אף אלו נושכים וממיתים. כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית ושור נושך וממית.

[ז] "ושכלה אתכם" – אלו הקטנים. "והכריתה את בהמתכם" – מחוץ. "והמעיטה מכם" – מבפנים. "ונשמו דרכיכם" – 'דרך' "דרכיכם" – לרבות שבילים גדולים וקטנים.